

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
The Development of Operational Guideline for Enhancing
Early Childhood Well Being at the Child Development Center,
Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

กัลยพัทธ์ นิยมวิทย์, พย.ม. (การบริหารการพยาบาล) ¹

Kanyapat Niyomvit, M.N.S. (Nursing Administration) ¹

จริยาพร วรณโชติ, พย.ม. (การพยาบาลเด็ก) ³

Jariyaphon Wannachot, M.N.S. (Pediatric Nursing) ³

จารุณี ขาวแจ้ง, วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) ²

Charunee Klaojang, M.Sc. (Public Health) ²

จารุวรรณ ท่าม่วง, พย.บ. ⁴

Charuwan Tarmong, B.N.S. ⁴

Received: January 28, 2019

Revised: March 29, 2019

Accepted: April 23, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเด็กที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนักศึกษาพยาบาล รวมจำนวน 107 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าความเชื่อมั่น .90 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็ก มีค่าความเชื่อมั่น .68 และแบบสะท้อนคิดเกี่ยวกับสมรรถนะตนเองของครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล ขั้นปรับปรุงพัฒนา และขั้นบูรณาการ ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สหาคำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ พยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

¹ Registered Nurse, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

¹ ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: kanyapat2@pnc.ac.th

² พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

² Registered Nurse, Senior Professional Level, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

³ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

³ Registered Nurse, Professional Level, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

⁴ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

⁴ Registered Nurse, Practitioner Level, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย คือ การทำให้นุคลากรและการบริหารจัดการมีคุณภาพ จึงเพิ่มศักยภาพแก่ครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง โดยการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งพบว่าหลังพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพิ่มขึ้น มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ควรนำแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยครั้งนี้ไปเป็นต้นแบบในการดำเนินงาน และนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง

คำสำคัญ: สุขภาวะ เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This participatory action research aimed to develop operational guideline for enhancing early childhood well being at the child development center, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi. 107 participants consisted of personnel working for child development center, parents, and nursing students. The research instruments were composed of a focus group interview guide, a questionnaire of satisfaction with the reliability of .90, a test of health care for childhood with the reliability of .68, and a form of capability reflection. The implementation and data collection were conducted through 5 steps:- plan, do, check, act, and integrated from January to July, 2018. Content analysis, mean, and standard deviation were used for data analysis.

The research results revealed that the operational guideline for enhancing early childhood well being was promoting quality of personnel and management. Site visit, knowledge sharing, and operational training were held in order to raise competencies of teachers and babysitters. It was found that both teachers and babysitters had higher knowledge, capabilities, and applications.

This research suggests that other child development centers should apply this operational guideline for enhancing early childhood well being as well as hold site visit, knowledge sharing, and operational training in order to raise competencies of teachers and babysitters.

Keywords: Well being, Early childhood, Child development center

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงวัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตของเด็ก โดยเริ่มจากช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ถือเป็นยุคทองของสมองที่เปิดรับสิ่งต่างๆ ได้ดีที่สุด สามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วทั้งด้านภาษา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และการทำงานของกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะทักษะด้านพฤติกรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิด ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานที่จะต่อยอดไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ หากละเลยช่วงเวลาที่สำคัญนี้ไป จะเป็นการทำลายโอกาสในการพัฒนาทักษะสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตที่ประสบความสำเร็จ อันจะพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และการเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) ในสถานการณ์ปัจจุบันของไทย พบปัญหาเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย จากข้อมูลปี 2561 ของกรมสุขภาพจิต (2561) พบเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า 8,006 คน ในจำนวนนี้มีเพียง 2,440 คน หรือร้อยละ 30.48 ที่สามารถติดตามให้เข้ารับการกระตุ้นพัฒนาการ อีกร้อยละ 19.19 อยู่ระหว่างการติดตาม และร้อยละ 50.85 ไม่สามารถติดตามได้ และในจำนวนที่เข้ารับการกระตุ้นพัฒนาการ มีส่วนที่เข้ารับการกระตุ้นไม่ครบเกณฑ์ถึง 1,160 คน สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีเด็กพัฒนาการล่าช้าจำนวนมากที่ขาดโอกาสในการกระตุ้นให้กลับมามีพัฒนาการและฉลาดสมวัย เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าจะส่งผลต่อการเรียนรู้ มีปัญหาในการอ่าน การเขียน การคำนวณ การประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกาย มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อน (สถาบันราชานุกูล, 2555) นับเป็นวิกฤตร้ายแรงต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างประเทศให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย, 2561) หลายหน่วยงานของภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาพัฒนาการล่าช้า จึงเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหารวมถึงพัฒนามาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ รับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้บูรณาการงานของ 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี 2558 ถึงปี 2561 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กไทยร้อยละ 85 มีพัฒนาการสมวัยและลดปัญหาเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เหลือไม่เกินร้อยละ 15 ซึ่งการดำเนินงานแบ่งออกเป็นระดับกระทรวง และระดับภูมิภาค สนับสนุนด้านวิชาการ และสนับสนุนการดำเนินงาน กำกับ ติดตามเชิงบริหารจัดการ กลไกการดำเนินงาน และคุณภาพการคัดกรองพัฒนาการเด็ก 4 ช่วงวัย นอกจากนี้ยังได้จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันในการประเมิน พัฒนาคุณภาพการบริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย (คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย, 2561) ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว จัดโครงการสร้างเสริมศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัย (capacity of a community treasures for early childhood health [COACT]) ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก เพื่อให้เกิดระบบและกลไกระดับจังหวัด โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการดูแลเด็กปฐมวัยของแต่ละจังหวัดอย่างเป็นระบบ และนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ พร้อมประกาศนโยบายสาธารณะเพื่อเด็กปฐมวัยระดับภาคทั้ง 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดหลักสูตรประสบการณ์เรียนรู้ ระบบการดูแลสุขภาพ และระบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

นำไปสู่ทิศทางการขับเคลื่อนงานปฐมวัยไปสู่การพัฒนา นโยบายสาธารณะระดับประเทศต่อไป เพื่อให้เด็กปฐมวัย ทุกคนเติบโตสมวัยอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559)

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดในภาคตะวันออก ที่อยู่ภายใต้โครงการสร้างเสริมศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ สุขภาวะเด็กปฐมวัย ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยเทศบาลตำบลพลับพลา เทศบาลตำบล เกาะขวาง เทศบาลเมืองท่าช้าง และองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าช้าง กับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจันทบุรี และคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้วแทนอาจารย์จากวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในการดำเนินงานขับเคลื่อนระบบสุขภาพอำเภอเพื่อเด็ก ปฐมวัยในพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและความต้องการระบบและ กลไกเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัย และพัฒนาระบบฐานข้อมูล สุขภาวะเด็กปฐมวัยที่สามารถนำไปใช้ในระดัครอบครัว และชุมชน 2) สนับสนุนการพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัย ในพื้นที่แบบก้าวกระโดด ด้วยการเทียบเคียงความสามารถ ตามข้อกำหนดด้านกระบวนการและผลลัพธ์ 3) พัฒนาระบบติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในระยะยาว 4) พัฒนาระบบส่งต่อการดูแลเด็กปฐมวัย แต่ละช่วงวัย ระหว่างบ้าน สถานศึกษา และหน่วยบริการ สุขภาพ และ 5) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของเด็กปฐมวัย ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด (สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี เปิดบริการทางการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 รับเด็ก อายุ 2-4 ปี โดยมีปณิธานที่จะดูแลเด็กให้ “พัฒนาการดี มีความสุข สนุกเรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม” ปัจจุบันมีเด็ก จำนวน 86 คน ครูปฐมวัย จำนวน 5 คน และพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังเป็นแหล่งฝึก ปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัย รวมทั้งเป็นหนึ่งในโครงการสร้างเสริมศักยภาพภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัย ต้องดำเนินการตาม

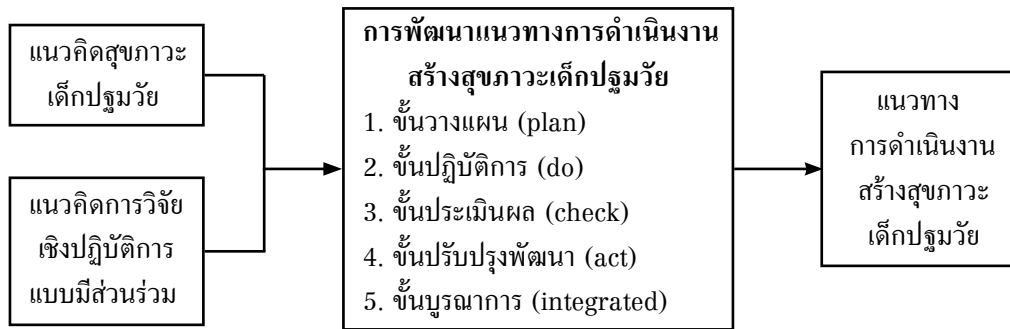
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยของจังหวัดจันทบุรี รวมถึงต้องพัฒนาสุขภาวะเด็กปฐมวัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการ จึงต้องมีการพัฒนาให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ปี 2561 ซึ่งพบว่ามาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนา เด็กปฐมวัย ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ คณะผู้วิจัยเห็น ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อน สุขภาวะเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงใช้การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยยึดหลัก การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ซึ่งจะเป็ประโยชน์ ต่อการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กต่อไป และเพื่อยกระดับสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็ก คุณภาพ ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ปี 2561 และตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ของจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ เด็กปฐมวัยที่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ วิชาชีพที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะ เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยนำแนวคิดสุขภาวะเด็ก ปฐมวัย และแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะ เด็กปฐมวัย โดยดำเนินการตามกระบวนการ PDCAI ได้แก่ ขั้นวางแผน (plan) ขั้นปฏิบัติการ (do) ขั้นประเมินผล (check) ขั้นปรับปรุงพัฒนา (act) และขั้นบูรณาการ (integrated) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดัง แผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research [PAR])

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วยครูปฐมวัย จำนวน 5 คน พี่เลี้ยง จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน และกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน รวมจำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ปกครองเด็กที่มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปีการศึกษา 2560 จำนวน 86 คน และกลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพระปกเกล้า จันทบุรี ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ที่เข้าร่วมโครงการเสริมสมรรถนะในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น จำนวน 130 คน รวมจำนวน 231 คน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มที่ 1 ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 มารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน (สำหรับการสอบถามความพึงพอใจ) และจำนวน 10 คน (สำหรับการสนทนากลุ่ม) และกลุ่มที่ 3 เข้าร่วมโครงการเสริมสมรรถนะในรายวิชา

การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ในช่วงที่ดำเนินการวิจัย และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 107 คน

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (focus group interview guide) คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับทุนและศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอยู่เดิม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครอง คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของจริยาพร วรรณโชติ, ธนพร ศนิบุตร, และปรีดาวรรณ บุญมาก (2561) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากร รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1-5 ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาช

เท่ากับ .90

ชุดที่ 3 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็ก คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สำหรับการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง ประกอบด้วยการปฐมพยาบาลเด็กเบื้องต้น จำนวน 5 ข้อ การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานในเด็ก จำนวน 5 ข้อ การประเมินการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ การประเมินพัฒนาการเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำนวน 10 ข้อ การตรวจสุขภาพเด็กปฐมวัยก่อนเข้าศูนย์ฯ (การตรวจร่างกาย 10 ท่า) จำนวน 10 ข้อ และการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูกให้ 1 คะแนน และหากตอบผิด ให้ 0 คะแนน สำหรับการแปลผลคะแนน คะแนนน้อย หมายถึง มีความรู้น้อย และคะแนนมาก หมายถึง มีความรู้มาก หากค่าความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR-20) ได้ค่าเท่ากับ .68

ชุดที่ 4 แบบสะท้อนคิดเกี่ยวกับสมรรถนะตนเองของครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดตะกั่ว 3 ใบ ของมกราพันธุ์ จูฑะรสก และอณิษฐา จูฑะรสก (2559) ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ รู้สึกอย่างไรกับสมรรถนะของตนเอง ได้เรียนรู้อะไรจากการพัฒนาศักยภาพในครั้งนี้ และจะนำประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ 1) หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพที่ 6 (เอกสารรับรอง เลขที่ CTIREC 013/2561 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561) คณะผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) คณะผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับ และนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล ขั้นปรับปรุงพัฒนา และขั้นบูรณาการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นวางแผน (plan) เป็นการศึกษาสถานการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

1.1 สันทนากลุ่ม ดำเนินการในเดือนมกราคม 2561 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 สันทนากลุ่มผู้ปกครอง ครั้งที่ 2 สันทนากลุ่มครูปฐมวัย พี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่ ครั้งที่ 3 สันทนากลุ่มกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ครั้งที่ 4 สันทนากลุ่มนักศึกษาพยาบาล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

1.2 สอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถาม

2. ขั้นปฏิบัติการ (do) หลังการวิเคราะห์สถานการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถดูแลสุขภาพของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ร่วมกับพบประเด็นเรื่องการดูแลสุขภาพทุกด้านของครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และการจัดการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง ให้เข้าร่วมกระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลสุขภาพเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โดยรูปแบบการดำเนินการพัฒนามีความหลากหลาย ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรม และมีการเขียนสะท้อนคิดหลังการอบรม

3. ขั้นประเมินผล (check) คณะผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันสะท้อนคิด (reflection) และพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย โดยอาศัยข้อมูลจากทุกฝ่าย แล้วนำมาทำการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

4. ขั้นปรับปรุงพัฒนา (act) มีการนำผลการประเมินทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกัน หากยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดำเนินการปรับแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสม และทดลองทำใหม่ จนกระทั่งได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งกิจกรรมเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยในขั้นตอนนี้ คือ กิจกรรม The Trainer โดยครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงร่วมกันจัดการประชุมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในงานผู้ปกครองสัมพันธ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กในศตวรรษที่ 21 โดยมีกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ากลุ่มทำสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก การประเมินการเจริญเติบโตและการพัฒนาการเด็ก โดยให้ผู้ปกครองแบ่งกลุ่มตามอายุบุตรของตน และฝึกประเมินจริงในช่วงอายุนั้น พร้อมทั้งกระตุ้นและแนะนำให้ผู้ปกครองใช้คู่มือการส่งเสริมและประเมินพัฒนาการเด็ก (DSPM)

5. ขั้นบูรณาการ (integrated) กิจกรรมในแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อสุขภาวะเด็กปฐมวัยในขั้นตอนนี้ คือ กิจกรรมส่งต่อข้อมูล โดยจัดประชุมคืนข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยครูปฐมวัยนำเสนอผลงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ทั้งนี้ ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและข้อมูลการสะท้อนคิด วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ส่วนข้อมูลความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็ก วิเคราะห์ด้วยสถิติ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลจากการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังที่มารดาเด็กหญิง อายุ 3 ปี กล่าวว่า “ที่นี่มีการสอนเหมือนหลักสูตรของอนุบาลเลย เพราะน้องเด็กเล็กที่เรียนที่นี่ก็ได้ทดลองวิทยาศาสตร์เหมือนกับพี่สาวเขาที่อยู่โรงเรียนอนุบาล” มารดาเด็กชาย อายุ 3 ปี 5 เดือน กล่าวเสริมว่า “ลูกมีพัฒนาการดีขึ้น ตอนแรกลูกไม่พูด พัฒนาการช้า พอได้มาอยู่ที่นี้ ตอนนั้นพูดได้แล้ว” พบว่า ผู้ปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่ไม่สามารถจัดการได้และสร้างความกังวลใจ ดังคำกล่าวของบิดาเด็ก อายุ 3 ปี 4 เดือน ที่ว่า “ลูกผมมีปัญหาไม่ยอมกินข้าว ต้องให้ดูโทรศัพท์มือถือแล้วหลอกป้อนข้าวทุกวัน ผมจะอย่างไรดี” ผู้ปกครองมีความต้องการคำแนะนำในการช่วยจัดการปัญหาพฤติกรรมของเด็กที่พบที่บ้าน ดังคำกล่าวของมารดาเด็กหญิง อายุ 2 ปี 8 เดือน ที่ว่า “ลูกอยู่ที่โรงเรียนครูบอกว่า เป็นเด็กเรียบร้อย แต่อยู่ที่บ้าน ลูกจะดื้อ บางครั้งทะเลาะกันบ่อยๆ ไม่รู้จะทำยังไงดีเรื่องคือ” สรุปว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ แต่มีประเด็นในเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการให้เป็นไปตามวัย การดูแลสุขภาพ และการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เช่น โรคมือเท้าปาก โรคไข้หวัด ที่ผู้ปกครองต้องการให้ครูพี่เลี้ยงดูแลและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด

1.2 กลุ่มครูปฐมวัย พี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่ พบว่ามีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ และเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการ ดังคำกล่าวของครูปฐมวัยที่ว่า “เรียนมา 5 ปี จบแล้วอยากได้เงินเดือนขั้นต่ำ คือ 15,000 บาท หรืออยากบรรจุเป็นข้าราชการที่มีสวัสดิการมั่นคง” ครูปฐมวัยอีกคนหนึ่งเปิดเผยความในใจว่า “ตอนนี้พยายามอ่านหนังสือและสมัครสอบบรรจุเรื่อย ๆ เพื่อได้บรรจุเป็นข้าราชการเงินเดือนบรรจุเบื้องต้นก็เกือบ 15,000 บาทแล้ว” แม้แต่พี่เลี้ยงก็มีความต้องการในเรื่องสวัสดิการเช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า “เป็นพี่เลี้ยงทำงานที่นี่ อยากให้มีสวัสดิการพวกการรักษาพยาบาล” นอกจากเรื่องสวัสดิการแล้ว ครูปฐมวัย

และที่เลี้ยงยังต้องการการส่งเสริมการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการได้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นที่ยอมรับในชุมชน ทำให้พวกเขาเกิดความภาคภูมิใจ ดังคำกล่าวที่ว่า “อยากดูแลเด็กให้ดี คนจะได้อายากนำลูกมาเรียนที่นี่” “ต้องพัฒนาตนเอง หาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ในการสอนเด็ก” “พอมีคนชมว่าศูนย์ฯ ของเราดูแลเด็กดี ก็ภูมิใจ”

1.3 กลุ่มกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่ คือ ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามมาตรฐาน ซึ่งเชื่อว่าการปฏิบัติตามแนวทางมาตรฐานจะช่วยให้เด็กภายในศูนย์ฯ ได้รับการดูแลที่ดี และมีสุขภาพที่ดีได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเรามีมาตรฐาน ก็จะทำให้มีผู้มาใช้บริการ เพราะน่าจะเป็นหลักประกันให้พ่อแม่เด็กได้ว่าลูกเขาจะได้รับการดูแลที่ดีจากศูนย์ฯ ของเรา” “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง เพราะปัจจุบัน สถานะที่ดูแลเด็กมีการพัฒนามากขึ้น มีการแข่งขันสูงขึ้น”

1.4 กลุ่มนักศึกษาพยาบาล พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา นักศึกษาสามารถฝึกประเมินพัฒนาการเด็กได้เป็นอย่างดี มีครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ นอกจากนี้ นักศึกษายังได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า “บางครั้งกิจกรรมที่ครูให้เด็กทำก็เร็วเกินไป เพราะเด็กเขาทำช้า ครูควรใช้เวลาเด็กเพิ่มขึ้น” “การสอนเด็กน่าจะมีอะไรใหม่ๆ ให้เด็กทำบ้าง เพราะบางทีเป็นกิจกรรมซ้ำๆ เด็กก็ไม่สนใจ”

2. ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับดี โดยหัวข้อที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจน้อยที่สุด 10 อันดับ ได้แก่ 1) มีสนามให้เด็กเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง ($M = 3.52, SD = .68$) 2) เด็กได้รับการตรวจร่างกายทุกวัน ($M = 3.75, SD = .72$) 3) การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ ($M = 3.84, SD = .68$) 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีกิจกรรมให้เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ได้อย่างเหมาะสม ($M = 3.87, SD = .78$) 5) บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความปลอดภัย ($M = 3.90, SD = .72$) 6) เด็กได้รับการตรวจสุขภาพจากกุมารแพทย์ปีละ 1 ครั้ง ($M = 3.92, SD = .65$) 7) มีคณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ($M = 3.97, SD = .69$) 8) มีการปลูกฝังนิสัยในการรักการอ่าน ($M = 4.03, SD = .72$) 9) สถานที่เตรียมและปรุงอาหารสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($M = 4.08, SD = .75$) และ 10) มีมุมการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเล่นที่เหมาะสมกับวัย ($M = 4.10, SD = .77$)

3. แนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาพเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี มีกิจกรรมในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการ โดยจัดกิจกรรมดังนี้ 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เรื่อง ทบทวนแนวทางการดำเนินการศูนย์เด็กเล็กมาตรฐาน 2) การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี (ดังแสดงในภาพที่ 1-3) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดลำโรง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เรื่อง การวางแผนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อเด็กปฐมวัย และ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ศูนย์เด็กเล็กมาตรฐาน

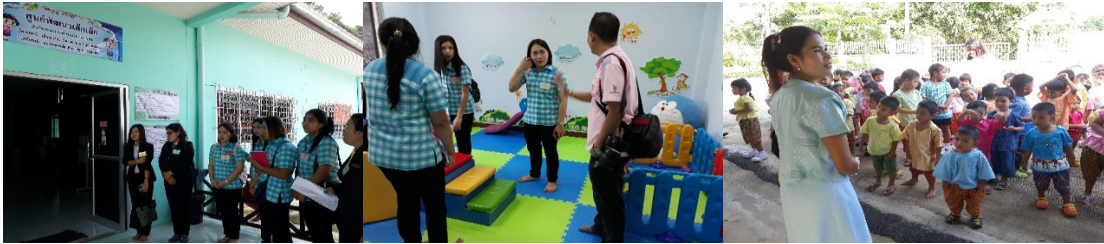
3.2 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เรื่อง การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพลับพลา

3.3 ด้านการจัดหลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.4 ด้านการดูแลสุขภาพเด็ก โดยจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง เรื่อง การจัดการเพื่อการดูแลสุขภาพเด็ก ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการตามฐานการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ ฐานที่ 1 การปฐมพยาบาลเด็กเบื้องต้น ฐานที่ 2 การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานในเด็ก ฐานที่ 3 การประเมินการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย ฐานที่ 4 การประเมินพัฒนาการเด็ก

และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วย DSPM ฐานที่ 5 การตรวจสอบสุขภาพเด็กปฐมวัยก่อนเข้าสู่ศูนย์ฯ (การตรวจร่างกาย 10 ท่า) และฐานที่ 6 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โดยจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพลับพลา

ภาพที่ 1-3 การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทับไทร

4. ผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง พบว่า ครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเด็กเพิ่มขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนการอบรมเท่ากับ 32.66

($SD = .68$) และหลังการอบรมเท่ากับ 38.81 ($SD = .70$) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง แสดงในภาพที่ 4-7

ภาพที่ 4-7 การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง

5. ผลจากการสะท้อนคิดเกี่ยวกับสมรรถนะตนเองของครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง พบว่า พี่เลี้ยงระบุว่า “มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น ได้รับประโยชน์มากมาย ได้เห็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ที่เขาพัฒนาศักยภาพของศูนย์ฯ ไปในทางที่ดีกว่าศูนย์ฯ ของเรา ในเรื่องการพัฒนาห้องเรียน สื่อการสอน และนำมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับเทคโนโลยีในสมัยนี้ให้ดีขึ้น

และเราก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับศูนย์ฯ ของเราได้ด้วย” และเมื่อสอบถามเกี่ยวกับการนำประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ ครูปฐมวัยกล่าวว่า “นำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน จะทำให้งานเป็นระบบระเบียบมากขึ้น มีการวางแผนเพื่อที่จะปฏิบัติตามแผน ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการปรับปรุง

แก้ไข โดยเราจะนำกระบวนการ PDCAI ในการพัฒนา มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”

จากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้ครูปฐมวัย และพี่เลี้ยงมีศักยภาพมากขึ้น สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังที่ครูปฐมวัยคนหนึ่ง กล่าวไว้ว่า “เรานำมาประยุกต์ในการจัดสื่อการเรียนการสอน เพิ่มขึ้นในหน่วยนั้นๆ และบางสิ่งบางอย่างก็นำมาใช้กับศูนย์

ของเราได้ ต้องมีความรอบคอบและใส่ใจเด็กมากขึ้น รวมทั้งความปลอดภัยที่อยู่รอบตัวของเด็กๆ ด้วย”

6. ผลจากการจัดกิจกรรม The Trainer พบว่า ผู้ปกครองได้เข้ากลุ่มทำสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก และได้ฝึก ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก โดยผู้ปกครอง แบ่งกลุ่มตามอายุบุตรของตน และฝึกประเมินจริงในช่วงอายุ นั้น การจัดกิจกรรม The Trainer แสดงในภาพที่ 8-10

ภาพที่ 8-10 กิจกรรม The Trainer

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงานและการอบรม เชิงปฏิบัติการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับ ปฐมวัย เป็นกระบวนการที่ทำให้ครูปฐมวัยได้รับความรู้ และเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลยุทธ์การศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของทุกองค์กร สอดคล้องกับการศึกษา ของสุดใจ พรหมเสนา และไชยา ภาวะบุตร (2556) ที่ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา ผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งหนึ่ง พบว่า การพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้วยกลยุทธ์ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน โดยเชิญ

วิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาบรรยายให้ความรู้ ทำให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ นอกจากครูปฐมวัยจะได้รับความรู้แล้ว ยังมีความมั่นใจ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการให้ความรู้แก่ ผู้ปกครองมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจัดประชุมให้ความรู้ แก่ผู้ปกครองในงานผู้ปกครองสัมพันธ์ โดยครูปฐมวัย เป็นวิทยากรบรรยายและเป็นวิทยากรกลุ่ม สอดคล้องกับ การศึกษาของรัชดาพร ขจรโมทย์ และชัยชนัด เพาพาน (2557) ที่ศึกษาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบบูรณาการ สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง พบว่า การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและ การนิเทศการสอน โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ มาให้การอบรม ทำให้ครูพี่เลี้ยงมีความมั่นใจและสามารถ จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็ก ปฐมวัยได้ ทั้งนี้ การได้มาซึ่งแนวทางพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กนั้น เริ่มต้นจากการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน

โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “กิจกรรมใด ๆ ที่เกิดจากการทำงานเป็นทีมอย่างมีส่วนร่วม และการทำงานที่เป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การลงมือทำ และการถอดบทเรียนร่วมกัน จะก่อให้เกิดทักษะการอยู่ร่วมในสังคม และความคิดเชิงระบบ” (สุริยเวช ตรีปัติ, 2556)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ควรนำแนวทางการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นต้นแบบในการดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ควรนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอบรมเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยและพี่เลี้ยง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยติดตามประเมินผล การดำเนินงานสร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดหลักสูตรการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้านการดูแลสุขภาพเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2561). *เด็กหลุดจากระบบกระตุ้นพัฒนาการกว่า 50% ดิ่ง อสม.-อปท.ช่วยติดตาม*. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=28004>

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย. (2561). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <https://apps.hpc.go.th/dl/web/upFile/2018/07-5007-0180720064946/a75c3b0526ee280c468bfb1111bcf53a.pdf>

จริยาพร วรรณโชติ, ธนพร ศรีนุตร, และปรีดาวรรณ บุญมาก. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี*, 29(2), 71-86.

มกรพันธ์ จูฑะรสก, และอณิษฐา จูฑะรสก. (2559). *การสะท้อนคิด: กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชิงสร้างสรรค์ด้วยตะกร้า 3 ใบ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอรรชั่น.

รัชดาพร จจรโมทย์, และชัยยนต์ เพาพาน. (2557). การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรี อำเภोधวัตร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(1), 96-103. สืบค้นจาก https://www.npu.ac.th/npujournal/files_research/18/npuj4-01-page96-103.pdf

สถาบันราชานุกูล. (2555). *เด็กเรียนรู้ช้า คู่มือสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ พับลิชชิง.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). *พัฒนาเด็กปฐมวัย สู่วัฒนธรรมคุณภาพ*. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/32457-พัฒนาเด็กปฐมวัย%20สู่วัฒนธรรมคุณภาพ.html>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). *พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การขับเคลื่อนระบบสุขภาพอำเภอเพื่อเด็กปฐมวัย พื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี*. สืบค้นจาก <http://coact.in.th/193-2/>

สุดใจ พรหมเสนา, และไชยา ภาวะนุตร. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(46), 99-110.

สุริยเดว ทรีปาตี. (2556). การพัฒนาศักยภาพวัยรุ่น
และเยาวชนด้วยพลังบวก. สืบค้นจาก [https://
www2.nrct.go.th/Portals/0/data/07-part1/
07part2/07part3.pdf](https://www2.nrct.go.th/Portals/0/data/07-part1/07part2/07part3.pdf)
